

שזהו כללות הענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁶, שמשום זה נברא העולם באופן שנראה כאילו כל הענינים מתנהגים בדרכי וגדרי הטבע, עבר הוה ועתיד כו', ובעולם זה יעשו דירה לו ית'.

ומוכן, שמצד בחי' מלכא שקדוש ומובדל מהעולמות, נוגע (לא כל כך ענין הכלים והגשמיות, אלא) בעיקר ענין הרוחניות וריבוי האורות, משא"כ מצד בחי' מלכתא ששוכנת בתחתונים, נוגע ריבוי הכלים דוקא.

ולכן "מלכא אמר גדיא יאי, ומלכתא אמרה אימרא יאי".

החילוק בין "גדיא" ל"אימרא" הוא – ש"גדיא" יש בהם ענין התוקף, שזהו שנקראים "עזים", "עז" מלשון תוקף, וכמאמר רז"ל⁷ שעזים הם תקיפים שבבהמות; ואילו "אימרא" יש בהם טבע החלישות, וכמו שכתוב⁸ "כרחל לפני גוזזי נאלמה".

וענינים בעבודה הוא החילוק שבין בעלי-תשובה לצדיקים:

התוקף ד"גדיא" – הוא בשביל שבירת וביטול כל המניעות והעיכובים, ובעיקר המניעות והעיכובים שמבפנים, כי, בשביל המניעות והעיכובים שמבחוץ, מצד העולם, אין צורך בענין התוקף, כיון שגם ההתבוננות (המבוארת בספרי מוסר ובפרט בספרי חסידות) בענין העולם כו' מספיקה כדי שלא להתפעל מהעולם; ואילו הצורך בענין התוקף הוא – כאשר ההתבוננות אינה מועילה, בגלל המניעות שמבפנים, מצד ענין החטאים כו', שעל ידי זה נעשית מחיצה של ברזל המפסקת כו', ומחיצה זו מונעת ממנו לתפוס את עצמו ("כאפן זיך") ולילך בדרך הישרה, ולכן יש צורך לעורר את התוקף שלמעלה מהשכל, לשבור את הענינים הבלתי-רצויים עם המחיצה של ברזל שנעשית על ידם, להתנתק מהם, ולהעמיד את עצמו למעלה מהגשמיות (ומכל שכן למעלה מהחומריות) של הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם.

ואילו "אימרא" מורה על טבע הרכות, והיינו, לפי שאין אצלו מחיצה המפסקת כו', ולכן אינו זקוק לענין של תוקף, אלא עבודתו היא באופן של התבוננות, להסביר לנפש הבהמית כו', ולעשותה כלי לאלקות.

וזהו כללות החילוק שבין צדיקים לבעלי-תשובה: "אימרא" – מורה על עבודת הצדיקים, שנמצאים בעולם, ועושים מהעולם כלי לאלקות; ו"גדיא" – מורה על עבודת הבעלי-תשובה, שהולכים בתוקף להתעלות למעלה מהעולם.

כח, ד – את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים

א

ביאור הגמ' (פסחים סוף פרק ד) "מלכא אמר גדיא יאי" (דמורה על עבודת התשובה), "ומלכתא אימרה אמרא יאי" (דמורה על עבודת הצדיקים), וזהו"ע "משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא"

א. בגמרא¹ "מלכא ומלכתא הוו יתבי, מלכא אמר גדיא יאי, ומלכתא אמרה אימרא יאי, אמרו, מאן מוכח, כהן גדול . . אי גדיא יאי יסק לתמידא", והרי קרבן תמיד בא מן הכבשים, והיינו, שאע"פ שגם סוגים אחרים כשרים לקרבנות, מכל מקום, כיון שבחר הקב"ה שקרבן התמיד יהי מן הכבשים, הרי זה ראוי ש"אימרא יאי" – ויש לבאר:

ובהקדמה – שעל פי הידוע שכל סיפורי התורה הם הוראה, צריך להבין מהי ההוראה בסיפור הגמרא הנ"ל, שהרי עצם הדין (שגם גדיים כשרים לקרבנות ואע"פ"כ בשביל קרבן תמיד צריך כבשים) יודעים גם ללא סיפור הנ"ל, ואם כן, מהי ההוראה בסיפור זה? – ועל יסוד קושיא זו, מבואר בחסידות², שהמדובר הוא בענין מלכא ומלכתא שלמעלה.

והענין בזה:

ידוע שכל הענינים שלמטה באים מענינים למעלה בדרך השתלשלות – מלשון שלשלת³ שיש בה ריבוי טבעות, שגם הטבעת היותר תחתונה קשורה בטבעת היותר עליונה, וכן הוא בענין השתלשלות העולמות, שגם עולם הזה הגשמי והחומרי שמלא קליפות כו' נשתלשל למעלה. וכך גם הענין דמלכא ומלכתא למטה נשתלשל מהענין דמלכא ומלכתא למעלה, וכאשר ישנו פתגם של מלך ישראל למטה (שאמר "גדיא יאי") הרי זה נשתלשל מהפתגם של מלכא דלעילא.

והנה, מלכא ומלכתא למעלה הוא ענין קוב"ה ושכינתו: "קוב"ה – לשון זכר – מלכא, ושכינתו – לשון נקבה – מלכתא, וענינם: קוב"ה – שלשון קדוש פירושו מובדל, היינו למעלה מעולמות; ושכינתו – שלשון שכינה הוא על שם ששוכנת ומתלבשת בתחתונים⁴, היינו דרגת האלקות שבו נוגע הכוונה דדירה בתחתונים,

(1) פסחים ספ"ד. כריתות בסופה (בשינוי לשון).

(2) ראה גם שיחת אחרון של פסח תשל"ו (לקוטי שיחות חלק יד עמוד 314 ואילך).

(3) ראה לקוטי תורה ברכה צה, ב. ובכ"מ.

(4) ראה תניא פרק מו (א, סו, א). ובכמה מקומות.

(5) ראה תניא פרק מא ופרק נב.

(6) תרומה כה, ח.

(7) ביצה כה, ב.

(8) ישעי' נג, ז.

(9) ראה תניא פרק יז. ובכמה מקומות.